Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

E 35/2026 vp

Lausunto: Valtioneuvoston selvitys: E-kirje AccelerateEU-tiedonannosta

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asiaan. Pidämme Suomen kantoja pääosin hyvin valmisteltuina ja kannatettavina.

1. Suomen kannat AccelerateEU-tiedonantoon

On tärkeää, että Suomi korostaa jatkossakin kaikissa energia-aloitteissa tavoitetta lisätä puhtaan energian osuutta ja vähentää päästöjä. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden edistämiseen tähtäävien politiikkatoimien päätarkoituksena tulee olla fossiilisista polttoaineista irtautuminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että Suomi suhtautuu jatkossakin kriittisesti valtiontukisääntöjen keventämiseen.

Fossiilienergian käyttöä edistäviin tukiin olisi perusteltua suhtautua vielä nykyistä kriittisemmin. Euroopan nopea ja määrätietoinen irtautuminen ulkomaisesta fossiilienergiasta on ilmasto- ja kilpailukykyperustelujen lisäksi ratkaiseva kysymys myös Euroopan ja erityisesti itäisen Euroopan turvallisuudelle.

On erittäin myönteistä, että Suomen kannassa korostetaan Suomen esimerkkiä: **korkea fossiilittoman sähkön ja lämmön osuus on merkittävästi lieventänyt fossiilisten polttoaineiden hintapiikkien vaikutuksia** Suomen talouteen ja suomalaisten maksamiin hintoihin. Tämä pätee myös yleisemmin: niissä EU-maissa, joissa uusiutuvan energian ja ydinvoiman osuudet ovat korkeat, sähkönhinnat ovat alhaisemmat kuin maissa, joissa energiasiirtymä ei ole yhtä pitkällä.

Suomen kantaan olisi perusteltua lisätä toteamus siitä, että sähköistäminen on yksi tehokkaimmista, usein tehokkain, keino edistää energiatehokkuutta.

Sähkö on useimmissa sovelluksissa merkittävästi energiatehokkaampaa kuin polttoaineiden polttaminen. Lämpöpumput ovat kolmesta viiteen kertaa

tehokkaampia kuin kaasukattilat, ja uudet sähköautot kuluttavat neljästä viiteen kertaa vähemmän energiaa kilometriä kohden kuin uudet polttomoottoriautot.[1]

Yhdysvaltain energiaministeriön ja ympäristönsuojeluviraston mukaan tyypillinen sähköauto hyödyntää 87–91 prosenttia akkuun ladatusta sähköstä liikkumiseen, kun vastaava luku tavanomaiselle bensiiniautolle on noin 30 prosenttia. Lämmityksessä vastaava etu näkyy lämpöpumpuissa, jotka tuottavat tyypillisesti 3–5 kertaa enemmän lämpöenergiaa kuin kuluttavat sähköä.

Sama etu on olemassa myös verrattuna puhtaisiin, mutta polttoon perustuviin käyttövoimaratkaisuihin: Esim. Agora Energiewenden, Transport & Environmentin sekä Potsdam Institute for Climate Impact Research -tutkimuslaitoksen selvitysten mukaan sähköautot kuluttavat saman matkan ajamiseen noin kolmesta viiteen kertaa vähemmän uusiutuvaa sähköä kuin vastaavat e-polttoaineratkaisut, koska sähkön muuttaminen polttoaineeksi ja sen polttaminen aiheuttaa merkittäviä muuntohäviöitä.

Sähköistäminen on siten ulkomaisista fossiilisista polttoaineista irtautumisen lisäksi perusteltu tavoite myös energiatehokkuuden näkökulmasta. Tämä ei koske kaikkia sektoreita, kuten pitkän matkan lento- ja meriliikennettä, joissa teknologia ei ainakaan vielä mahdollista suoraa sähköistämistä ja joiden kohdalla Suomen kannoissa perustellusti tunnistetaan tarve muille fossiilittomille ratkaisuille.

Sähköistämistä ja puhtaan sähköntuotannon lisäämistä kannattaa edistää yhdessä, sillä sähköistämisen tehokkuus- ja ilmastohyödyt kasvavat sitä mukaa kun sähköntuotanto puhdistuu. Tiedonannon kolmannessa pilarissa sähköistäminen ja puhtaan energian tuotannon lisääminen on listattu rinnakkain, mutta niiden toisiaan täydentävää luonnetta ei ole tuotu suoraan esiin.

2. Päästökauppa ja väliaikaiset tukitoimet

Kahden komission listaaman toimen osalta olisi hyödyllistä kirjata Suomen kantaan jo nyt periaatteelliset reunaehdot:

Komission tiedonannossa mainitaan heinäkuussa 2026 annettu säädösehdotus päästökaupan uudistukseksi (ETS review). Ehdotuksessa päästöoikeuksien kokonaismäärää vähentävää kerrointa alennetaan. Esitys lisää Teknologiateollisuuden arvion mukaan liikkeelle laskettavien oikeuksien

[1] Lähde: IEA Analysis, The energy crisis creates even stronger impetus for EU electrification. [https://www.iea.org/commentaries/the-energy-crisis-creates-even-stronger-impetus-for-eu-electrification]

määrää yhteensä noin 30–40 prosenttia pelkästään vuosien 2031 ja 2040 välillä. Vuosien 2031 ja 2050 välillä liikkeelle laskettavien oikeuksien kumulatiivinen määrä voisi olla jopa yli 65 prosenttia suurempi.

Hitaampi päästöoikeuksien vähentäminen heikentää päästökaupan ohjausvaikutusta. Suomen Yrittäjät esittää, että **Suomen kantaan kirjataan periaate, jonka mukaan päästökaupan uudistus ei saa heikentää päästökaupan markkinaehtoisuutta tai ohjausvaikutusta**.

Tiedonannon toisessa pilarissa komissio tarjoutuu tukemaan jäsenvaltioita väliaikaisten tukitoimien suunnittelussa, mainiten esimerkkinä nimenomaan hintainterventiot. Suomi on aiemmin suhtautunut kriittisesti dynaamisiin hintakattoihin ja Iberian mallin kaltaisiin järjestelyihin (E 17/2025 vp). Tätä varausta olisi perusteltua toistaa myös AccelerateEU-tiedonantoa koskevassa kannassa. Energiakustannusten hallinnassa tulisi jatkossakin painottaa pitkäjänteisiä ja markkinaehtoisia ratkaisuja.

3. Teknologianeutraalius periaatteena

Yleisempänä huomiona Suomen Yrittäjät toteaa, että teknologianeutraalius on kannatettava periaate energiapolitiikassa, varsinkin kun otetaan huomioon EU:n taipumus harjoittaa tästä periaatteesta kaukana olevaa politiikkaa. Periaatteesta ei kuitenkaan tule muodostaa perustelematonta iskulausetta, jolla oikeutetaan mitä tahansa toiveita ja vaatimuksia ilman täsmällisempiä perusteluja; tällaiseen on ollut viime vuosina taipumusta esimerkiksi Saksan autoteollisuudessa.

Suomen kannoissa perustelujen tulee säilyä täsmällisinä ja uskottavina. Pelkkä toteamus energiapolitiikan teknologianeutraaliudesta ei riitä, vaan kantojen vakuuttavuus edellyttää konkreettisempia perusteluja. Esimerkiksi ydinvoiman tukemisen perusteluksi ei riitä vetoomus teknologianeutraaliuteen, vaan on korostettava, että ydinvoima on puhdas ja erittäin vähän maapinta-alaa vaativa energiantuotantomuoto.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom
ekonomisti